

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

**ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΡΙΤΣΗΣ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ**

*(Προσφυγή αριθ. 3127/08)*

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

10 Ιουνίου 2010

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.*

### **Στην υπόθεση Τρίτσης κατά Ελλάδας,**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα, η σύνθεση του οποίου έχει ως εξής:

Nina Vajić, *πρόεδρος,*

Χρήστος Ροζάκης,

Khanlar Hajiyev,

Dean Spielmann,,

Sverre Erik Jebens,

Giorgio Malinverni,

Γεώργιος Νικολάου, *δικαστές,*

και Søren Nielsen, *γραμματέας τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 20 Μαΐου 2010,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

### **ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 3127/08) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από έναν υπήκοο του Κράτους αυτού, τον κύριο Φώτιο Τρίτση («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 2 Ιανουαρίου 2008 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τον κύριο Σ. Λάλα, δικηγόρο του συλλόγου της Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Κ. Γεωργιάδη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και τον κύριο Ι. Μπακόπουλο, δικαστικό αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 2 Φεβρουαρίου 2009, η πρόεδρος του πρώτου τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Όπως επιτρέπει το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης, αποφασίσθηκε επιπλέον ότι το τμήμα θα αποφαινόταν ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

### **ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ**

## I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο προσφεύγων, ο οποίος κατοικεί στην Αθήνα, είναι κύριος ενός οικοπέδου κείμενου στην κοινότητα Αργοστολίου στο Ιόνιο νησί της Κεφαλλονιάς. Έκτισε εκεί μία παραθεριστική κατοικία.

5. Στις 8 Δεκεμβρίου 2000, ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων εξέδωσε την απόφαση αριθ. 32692/4563 η οποία τροποποιούσε το ρυμοτομικό σχέδιο και τους όρους δόμησης σε μία ζώνη οικιστικού ελέγχου στην οποία περιλαμβανόταν η ιδιοκτησία του προσφεύγοντος.

6. Στις 12 Μαρτίου 2001, ο προσφεύγων, από κοινού με δύο άλλα άτομα, κατέθεσε αίτηση ακύρωσης κατά της υπουργικής απόφασης αριθ. 32692/4563. Ο προσφεύγων εμφανιζόταν τελευταίος στον κατάλογο των αιτούντων στο έντυπο της αίτησης ακύρωσης. Στήριζε το έννομο συμφέρον του στην ύπαρξη μίας δευτερεύουσας κατοικίας και ενός οικοπέδου κυριότητάς του στην επίμαχη ζώνη οικιστικού ελέγχου.

7. Στις 29 Δεκεμβρίου 2006, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση ακύρωσης. Το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο διαπίστωσε ότι ο προσφεύγων στήριζε το έννομο συμφέρον του στο γεγονός ότι διατηρούσε δευτερεύουσα κατοικία στη ζώνη που αφορούσε η προσβαλλόμενη υπουργική πράξη, ενώ οι υπόλοιποι αιτούντες βάσιζαν το έννομο συμφέρον τους στο γεγονός ότι διατηρούσαν μόνιμη κατοικία. Το Συμβούλιο της Επικρατείας κατέληξε λοιπόν ότι ο προσφεύγων στερείτο ομοδικίας με τους δύο πρώτους αιτούντες και απέρριψε την αίτησή του. Εν συνεχεία, το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο έκρινε ότι οι δύο άλλοι αιτούντες δεν είχαν τεκμηριώσει τον τρόπο με τον οποίο η προσβαλλόμενη πράξη χειροτέρευε τις συνθήκες διαβίωσής τους ως μονίμων κατοίκων στη σχετική οικιστική ζώνη αλλά ότι υποστήριζαν, ακόμα κι αν δεν κατοικούσαν εκεί ως παραθεριστές, ότι η επίδικη ρύθμιση έθιγε τον χαρακτήρα της περιοχής ως παραθεριστικού τόπου. Η αίτηση ακύρωσής τους απορρίφθηκε λόγω έλλειψης έννομου συμφέροντος (απόφαση αριθ. 4046/2006).

8. Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 3 Ιουλίου 2007.

## II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

9. Το άρθρο 45 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 18/1989 επί της «Κωδικοποίησης διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας» προβλέπει:

### **«Προσβαλλόμενες πράξεις**

1. Η αίτηση ακυρώσεως για υπέρβαση εξουσίας ή παράβαση νόμου επιτρέπεται μόνο κατά των εκτελεστών πράξεων των διοικητικών αρχών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, που δεν υπόκεινται σε άλλο ένδικο μέσο ενώπιον δικαστηρίου.

(...)

4. Στις περιπτώσεις που ο νόμος επιβάλλει σε κάποια αρχή να ρυθμίσει συγκεκριμένη σχέση με την έκδοση εκτελεστής πράξης, η οποία υπάγεται στους όρους της παρ.1, η αίτηση ακυρώσεως είναι δεκτή και κατά της παράλειψης της αρχής να προβεί σε οφειλόμενη νόμιμη ενέργεια.

Η αρχή θεωρείται ότι αρνείται την ενέργεια αυτή όταν παρέλθει άπρακτη η ειδική προθεσμία που τυχόν τάσσει ο νόμος, διαφορετικά όταν παρέλθει τρίμηνο από την υποβολή της σχετικής αιτήσεως στη Διοίκηση, η οποία είναι υποχρεωμένη να χορηγεί (...) βεβαίωση για την ημέρα υποβολής της αίτησης αυτής. Αίτηση ακυρώσεως που ασκείται πριν παρέλθουν οι παραπάνω προθεσμίες είναι απαράδεκτη.

Με την αίτηση ακυρώσεως που ασκείται παραδεκτώς κατά σιωπηρής αρνήσεως λογίζεται ότι συμπροσβάλλεται και η τυχόν μεταγενέστερη ρητή αρνητική πράξη της Διοίκησης, η οποία μπορεί πάντως να προσβάλλεται και αυτοτελώς.»

10. Το άρθρο 22 του νόμου αριθ. 3226/2004 προβλέπει:

«(...)

9. Στο άρθρο 45 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 18/1989 προστίθεται νέα έκτη παράγραφος, ως εξής:

"6. Σε περίπτωση έλλειψης ομοδικίας, η αίτηση ακυρώσεως κρατείται ως προς τον πρώτο αιτούντα και τους ομόδικους με αυτόν και διατάσσεται ο χωρισμός ως προς τους υπόλοιπους. Σε περίπτωση έλλειψης συνάφειας, η αίτηση ακυρώσεως κρατείται ως προς την πρώτη προσβαλλόμενη πράξη και τις συναφείς με αυτήν και διατάσσεται ο χωρισμός ως προς τις υπόλοιπες."

10. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων καταλαμβάνουν και τις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού διαφορές.

(...)»

## ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΟ

### I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

11. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

#### A. Επί του παραδεκτού

12. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης.

Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

## **B. Επί της ουσίας**

13. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας δεν ήταν υπερβολική και υπογραμμίζει, ειδικότερα, ότι το αντικείμενο της υπόθεσης δεν απαιτούσε καμία ιδιαίτερη ταχύτητα από την πλευρά των αρχών.

14. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 12 Μαρτίου 2001, ημερομηνία κατά την οποία ο προσφεύγων, από κοινού με άλλα δύο άτομα, κατέθεσε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας αίτηση ακύρωσης, και περατώθηκε στις 3 Ιουλίου 2007, ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση αριθ. 4046/2006 του Συμβουλίου της Επικρατείας καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε. Συνεπώς, διήρκεσε έξι έτη και πάνω από τρεις μήνες για ένα βαθμό δικαιοδοσίας.

15. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς των προσφευγόντων και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και του αντικειμένου της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

16. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε *Δάβαρης κατά Ελλάδας*, αριθ. 43394/06, §§ 14-17, 16 Απριλίου 2009). Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση.

17. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του πάνω στο ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω η διάρκεια της επίδικης

διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

## II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΕ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

18. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η απόρριψη της αίτησης ακύρωσης από το Συμβούλιο της Επικρατείας λόγω έλλειψης ομοδικίας με τους δύο άλλους αιτούντες προσέβαλε το δικαίωμά του πρόσβασης σε δικαστήριο. Υποστηρίζει, ειδικότερα, ότι, σύμφωνα με την εφαρμοστέα κατά την περίοδο των πραγματικών περιστατικών νομοθεσία, ήτοι το άρθρο 22 § 9 του νόμου αριθ. 3226/2004, το Συμβούλιο της Επικρατείας έπρεπε να χωρίσει το αίτημα του περί ακύρωσης από εκείνα που προέρχονταν από τους δύο άλλους αιτούντες και να εξετάσει χωριστά τις αιτιάσεις του.

### A. Επί του παραδεκτού

19. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

### B. Επί της ουσίας

#### 1. Θέσεις των διαδίκων

20. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο του προσφεύγοντος δεν εθίγη στην προκειμένη περίπτωση. Ειδικότερα, παρατηρεί ότι ο προσφεύγων προέβαλε τους ίδιους λόγους ακύρωσης με τα δύο άλλα άτομα που είχαν καταθέσει από κοινού μαζί του την εν λόγω αίτηση. Οι τρεις αιτούντες υποστήριξαν ιδίως ότι η προσβληθείσα διοικητική πράξη δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένη, ότι η σύνθεση του αρμόδιου διοικητικού οργάνου δεν ήταν νόμιμη και ότι αυτό

είχε υπερβεί τα όρια της διακριτικής ευχέρειάς του. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο απέρριψε την αίτηση ακύρωσης των δύο άλλων αιτούντων για τον λόγο ότι αυτοί δεν κατάφεραν να τεκμηριώσουν το έννομο συμφέρον τους με την ιδιότητα των μόνιμων κατοίκων της επίμαχης οικιστικής ζώνης. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, το Συμβούλιο της Επικρατείας ομοίως διαπίστωσε σιωπηρά την ίδια απουσία έννομου συμφέροντος στην περίπτωση του προσφεύγοντος και, συνεπώς, το άσκοπο της εφαρμογής του άρθρου 22 § 9 του νόμου αριθ. 3226/2004 και της διαταγής χωρισμού της αίτησης ακύρωσης ως προς τον προσφεύγοντα. Εν ολίγοις, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι παρά την υποχρέωση του ανώτατου διοικητικού δικαστηρίου να προβεί στον χωρισμό της αίτησης ακύρωσης, αυτή θα είχε σε κάθε περίπτωση κηρυχθεί απαράδεκτη ως προς τον προσφεύγοντα, λόγω έλλειψης έννομου συμφέροντος.

21. Ο προσφεύγων σημειώνει καταρχήν ότι η Κυβέρνηση παραδέχεται στις παρατηρήσεις της ότι το άρθρο 45 § 6 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 18/1989, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 22 § 9 του νόμου αριθ. 3226/2004, είχε εφαρμογή εν προκειμένω και ότι το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο έπρεπε να χωρίσει την αίτηση ακύρωσής του προκειμένου να εξετάσει χωριστά τις αιτιάσεις του. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας ουδόλως συμπέρανε στην περίπτωση του την απουσία έννομου συμφέροντος.

## *2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

### **α) Γενικές αρχές**

22. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει την πάγια νομολογία του σύμφωνα με την οποία δεν έχει ως αποστολή του να υποκαθιστά τα εθνικά δικαστήρια. Η ευθύνη της ερμηνείας της εθνικής νομοθεσίας ανήκει καταρχήν στις εθνικές αρχές και ιδίως στα δικαστήρια (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Garcia Manibardo κατά Ισπανίας*, αριθ. 38695/97, § 36, CEDH 2000-II). Εξάλλου, το «δικαίωμα σε δικαστήριο», του οποίου το δικαίωμα πρόσβασης συνιστά μία ιδιαίτερη πλευρά, δεν είναι απόλυτο και προσφέρεται σε περιορισμούς, οι οποίοι γίνονται σιωπηρά δεκτοί,



ειδικότερα ως προς τους όρους του παραδεκτού μιας προσφυγής, διότι απαιτεί από την ίδια την φύση του μία ρύθμιση από το Κράτος, το οποίο απολαμβάνει ως προς τούτο μιας συγκεκριμένης διακριτικής ευχέρειας. Εν τούτοις, οι περιορισμοί αυτοί δεν θα μπορούσαν να περιορίσουν την ανοικτή πρόσβαση ενός διοικούμενου κατά τρόπο ή σε βαθμό ώστε το δικαίωμά του σε δικαστήριο να θιγεί στην ίδια την ουσία του. Τέλος, δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 6 § 1, παρά μόνον αν τείνουν προς θεμιτό σκοπό και αν υφίσταται εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και του διωκόμενου σκοπού (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Edificaciones March Gallego S.A. κατά Ισπανίας*, 19 Φεβρουαρίου 1998, § 34, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-I). Πράγματι, το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο θίγεται όταν η ρύθμισή του παύει να εξυπηρετεί τους σκοπούς της νομικής ασφαλείας και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και αποτελεί ένα είδος φραγμού που εμποδίζει την επί της ουσίας εξέταση της υπόθεσης του διοικούμενου από το αρμόδιο δικαστήριο (*Λιοναράκης κατά Ελλάδας*, αριθ. 1131/05, § 26, 5 Ιουλίου 2007).

23. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επιπλέον ότι η ρύθμιση του τύπου της άσκησης μιας προσφυγής στοχεύει στην εξασφάλιση της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και του σεβασμού, ιδιαίτερα, της αρχής της νομικής ασφαλείας. Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να μπορούν να αναμένουν ότι οι κανόνες αυτοί θα εφαρμοστούν (*Miragall Escolano και λοιποί κατά Ισπανίας*, αριθ. 38366/97, 38688/97, 40777/98, 40843/98, 41015/98, 41400/98, 41446/98, 41484/98, 41487/98 και 41509/98, § 33, CEDH 2000-I). Δεδομένου τούτου, το Δικαστήριο έχει κρίνει πολλές φορές ότι η εφαρμογή εκ μέρους των εθνικών δικαστηρίων ενός τύπου που πρέπει να τηρείται για την άσκηση ενός ενδίκου μέσου μπορεί να παραβιάσει το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο. Το ίδιο ισχύει όταν η υπερβολικά τυπολατρική ερμηνεία της συνήθους νομιμότητας εκ μέρους ενός δικαστηρίου εμποδίζει, τοις πράγμασιν, την επί της ουσίας εξέταση μίας προσφυγής ασκηθείσας από τον ενδιαφερόμενο (*Běleš και λοιποί κατά Δημοκρατίας της Τσεχίας*, αριθ. 47273/99, § 69, CEDH 2002-IX, *Zvolský και Zvolská κατά Δημοκρατίας της Τσεχίας*, αριθ. 46129/99, § 55, CEDH 2002-IX).

24. Τέλος, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο παρουσιάζει ομοιότητες με την υποχρέωση των δικαστηρίων να αιτιολογούν τις αποφάσεις τους. Πράγματι, κρίση σημαίνει την εκδίκαση της ουσίας της διαφοράς που έχει εισαχθεί ενώπιον δικαστηρίου και το άρθρο 6 § 1 δεν επιτρέπει τη χρήση τεχνασμάτων με σκοπό την αποφυγή της εξέτασης της ουσίας των αιτιάσεων που προβάλλει ο ενδιαφερόμενος (*Γιαννούσης Ν.Θ. και ΑΦΟΙ Κλιάφα Α.Ε. κατά Ελλάδας*, αριθ. 2898/03, § 26, 14 Δεκεμβρίου 2006), την παντελή απουσία αιτιολογίας (*Annoni di Gussola και λοιποί κατά Γαλλίας*, αριθ. 31819/96 και 33293/96, § 57, CEDH 2000-XI) ή τη χρήση από το αρμόδιο δικαστήριο προδήλως παράνομων λόγων για να αιτιολογήσει την απόφασή του (*De Moor κατά Βελγίου*, 23 Ιουνίου 1994, § 55, série A no 292-A). Όταν τέτοια ελαττώματα στιγματίζουν την απόφαση του αρμόδιου δικαστηρίου ως προς το παραδεκτό του ασκηθέντος ενδίκου μέσου, η συμπεριφορά του δικαστή δύναται να ισοδυναμεί με αρνησιδικία, και αυτό θα έθιγε το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο. Πρέπει να σημειωθεί ότι η απαίτηση περί αιτιολόγησης προσλαμβάνει ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο της διοικητικής δίκης καθώς στον τομέα αυτό η αμφισβητούμενη από τον διοικούμενο διοικητική πράξη έχει συχνά μη αναστρέψιμες συνέπειες στις προσωπικές ή επαγγελματικές δραστηριότητές του (*Γιαννούσης Ν.Θ. και ΑΦΟΙ Κλιάφα Α.Ε. κατά Ελλάδας, loc. cit.*).

#### **β) Εφαρμογή των αρχών στην προκειμένη περίπτωση**

25. Το Δικαστήριο παρατηρεί καταρχήν ότι, όπως σαφώς προκύπτει από την απόφαση αριθ. 4046/2006 του Συμβουλίου της Επικρατείας, η επίμαχη αίτηση ακύρωσης απορρίφθηκε, σε ό,τι αφορά τον προσφεύγοντα, για έναν λόγο προδήλως διαφορετικό από εκείνον που χρησιμοποίησε το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο ως προς τους δύο άλλους αιτούντες. Ειδικότερα, το Συμβούλιο της Επικρατείας διαπίστωσε ότι ο προσφεύγων στερείτο ομοδικίας με τους δύο άλλους αιτούντες λόγω του γεγονότος ότι κατείχε δευτερεύουσα κατοικία στην επίμαχη ζώνη, ενώ αυτοί στήριζαν το έννομο συμφέρον τους στην ύπαρξη μόνιμης κατοικίας. Όσον αφορά αυτούς τους τελευταίους, διαπιστώθηκε ότι δεν κατάφεραν να αποδείξουν το έννομο συμφέρον τους εν προκειμένω. Ωστόσο, το Δικαστήριο

σημειώνει ότι η απόρριψη της αίτησης ακύρωσης του προσφεύγοντος λόγω έλλειψης ομοδικίας δεν ήταν σύμφωνη με το άρθρο 45 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 18/1989 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 22 του νόμου αριθ. 3226/2004. Η εν λόγω διάταξη προβλέπει ρητά ότι όταν υπάρχει έλλειψη ομοδικίας μεταξύ των αιτούντων, η αίτησή τους δεν απορρίπτεται αλλά εξετάζεται ως προς τον πρώτο προσφεύγοντα και ως προς τους ομόδικούς του. Σε ό,τι αφορά τους άλλους αιτούντες, η υπόθεση χωρίζεται.

26. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο δεν εξέθεσε στην απόφασή του αριθ. 4046/2006 κανένα συγκεκριμένο λόγο για να αιτιολογήσει την ενδεχόμενη μη εφαρμογή της εφαρμοστέας διάταξης του εθνικού δικαίου στην υπόθεση που εισήχθη ενώπιόν του. Επί αυτού του σημείου, το Δικαστήριο σημειώνει το επιχείρημα που προέβαλε η Κυβέρνηση, ήτοι ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας είχε σιωπηρά διαπιστώσει ότι ο προσφεύγων δεν είχε έννομο συμφέρον όπως και οι δύο άλλοι αιτούντες και ότι, συνεπώς, δεν ήταν αναγκαίο να διαταχθεί ο χωρισμός της αίτησης ακύρωσής του. Εν τούτοις, το επιχείρημα αυτό ουδόλως επαληθεύεται από τους λόγους που χρησιμοποίησε το Συμβούλιο της Επικρατείας στην απόφασή του αριθ. 4046/2006. Αντιθέτως, απορρίπτοντας την αίτηση ακύρωσης του προσφεύγοντος λόγω έλλειψης ομοδικίας με τους άλλους αιτούντες, το Συμβούλιο της Επικρατείας δέχθηκε ρητά ότι το έννομο συμφέρον του δεν ήταν ίδιο με αυτό των τελευταίων, για τους οποίους το ανώτατο δικαστήριο δεν αναγνώρισε έννομο συμφέρον για τον λόγο ότι δεν είχαν διευκρινίσει με ποιο τρόπο θίγονταν οι συνθήκες διαβίωσής τους ως μόνιμων κατοίκων. Συνεπώς, θα ήταν αντιφατικό το εν λόγω δικαστήριο να δέχεται σιωπηρά εντός της ίδιας απόφασης ότι το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος, το οποίο εκείνος στήριζε στο γεγονός ότι διατηρούσε δευτερεύουσα κατοικία στη ζώνη που αφορούσε η προσβαλλόμενη υπουργική πράξη, συνέπιπτε τοις πράγμασι με εκείνο των άλλων αιτούντων.

27. Το Δικαστήριο έχει επίγνωση ότι είναι καταρχήν αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων να εξακριβώσουν αν οι κανόνες περί παραδεκτού που διέπουν την άσκηση των εθνικών ενδίκων μέσων τηρήθηκαν από τον διοικούμενο, αλλά υπενθυμίζει επίσης ότι η Σύμβαση δεν εγγυάται δικαιώματα θεωρητικά ή κενά περιεχομένου αλλά συγκεκριμένα και

πραγματικά (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Matthews κατά Ηνωμένου Βασιλείου* [GC], αριθ. 24833/94, § 34, CEDH 1999-I). Ωστόσο, υπό το φως όσων προηγούνται, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η διατύπωση που εφάρμοσε το Συμβούλιο της Επικρατείας ως προς τον προσφεύγοντα παραγνώρισε το άρθρο 45 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 18/1989 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 22 του νόμου αριθ. 3226/2004 και ότι το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο χρησιμοποίησε στην προκειμένη περίπτωση προδήλως παράνομους λόγους για να αιτιολογήσει την απόφασή του.

Υπήρξε επομένως παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης ως προς το δικαίωμα του προσφεύγοντος να έχει πρόσβαση σε δικαστήριο.

### III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

29. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

#### A. Ζημία

30. Ο προσφεύγων αξιώνει 40.000 ευρώ για την ηθική βλάβη που υποστηρίζει ότι υπέστη.

31. Η Κυβέρνηση αντικρούει αυτές τις αξιώσεις. Υποστηρίζει ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη ικανοποίηση. Εναλλακτικά, υποστηρίζει ότι το επιδικαστέο ποσό δεν μπορεί να υπερβεί τα 5.000 ευρώ.

32. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων υπέστη μία βέβαιη ηθική βλάβη λόγω του υπερβολικού χρονικού διαστήματος της διαδικασίας καθώς και λόγω της παραβίασης του δικαιώματός του πρόσβασης σε δικαστήριο. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, του επιδικάζει 12.000 ευρώ

για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

## **Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη**

33. Ο προσφεύγων δεν προβάλλει κανένα αίτημα για έξοδα και δικαστική δαπάνη. Συνεπώς, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δε συντρέχει λόγος να του επιδικάσει κάποιο ποσό για την αιτία αυτή.

## **Γ. Τόκοι υπερημερίας**

34. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσανυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

1. *Κηρύσσει*, ομόφωνα, την προσφυγή παραδεκτή.
2. *Αποφαίνεται*, ομόφωνα, ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης σε ό,τι αφορά τη διάρκεια της διαδικασίας.
3. *Αποφαίνεται*, ομόφωνα, ότι υπήρξε παραβίαση της ίδιας διάταξης σε ό,τι αφορά το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο.
4. *Αποφαίνεται*, με έξι ψήφους έναντι μίας,
  - α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 12.000 (δώδεκα χιλιάδες) ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος,
  - β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσανυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής

Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσ αυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει*, ομόφωνα, το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 10 Ιουνίου 2010 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

Søren Nielsen

Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος